

Lausunto

Dnro / Dnr

1 (2)

26.9.2023

2148/11.02.12.00/2023

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
 PL 36
 00521 Helsinki
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Viite / Hänvisning

Lausuntopyyntö 24.8.2023, UUDELY/4010/2023

Asia / Ärende

ASM Kiviainespalvelu Oy, Kivimäen maanläjitystä ja louhintaa koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma UUDELY/4010/2023, Sipoo, lausunto Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle

Hankkeen suurimmat ongelmat ja haitat ympäristönsuojelun näkökulmasta liittyvät hankkeen vaikutuksiin pinta- ja pohjavesille. Vesien hallinta on kuvattu hyvin yleisluonteisesti ja suunnittelun lähtökohtana on pintavesien ja Mossakärrensäckensin putkittaminen koko hankealueella siten, että länsipuolen pintavalumavedet ohjataan täytön alitse täytön itäpuolelle. Lupa- ja valvontalautakunta pitää hanketta suunnitellun vesien käsittelyn ja johtamisen osalta kestävämmänä ja todennäköisesti tuhoisana Grindängsbäckeniin palautuneen taimenen elinolosuhteiden säilymisen näkökulmasta.

Lupa- ja valvontalautakunta edellyttää, että arviointiohjelmaan on sisällytettävä tarkastelu, miten toiminta on järjestettävä, jotta Grindängsbäckensin taimenkanta ei vaarannu. Mossakärrensäckensin ei ole ainoastaan täyttöalueen putkittava avo-oja, joka ruopataan ja jonne johdetaan toiminnassa syntyvät hulevedet sekä tulevan täytön sisäinen vesi, vaan se on myös alajuoksultaan osa vesistöä, jonne on palautettu hoitotoimin lisääntyvä taimenkanta. Suunnitellun toiminnan vaikutukset olemassa olevaan taimenkantaan on sivuutettu arviointiohjelmassa lähes kokonaan. Maanläjitystoiminta tulee aiheuttamaan kiintoaineksen liikkumista ja purkuojien liettymistä. Lisäksi vesistöön purettavat maankaatopaikkavedet muuttavat pinta- ja pohjaveden laatua. Louhinta- ja murskaustoiminta lisää alapuolisessa vesistössä tyyppiyhdisteiden määrää. Näillä kaikilla voi olla yhdessä tai erikseen epäsuotuisa ja hyvin pitkäaikainen vaikutus taimenen elinolosuhteisiin. Hanke pitää toteuttaa niin, että näin ei käy, ja tämä on otettava huomioon jo arviointiohjelmassa. Arviointiohjelmassa on oltava mukana mm. suunniteltujen uomien (Mossakärrensäckensin) ruoppauksien aiheuttamat vaikutukset, suunniteltujen alaiden rakentamisen vaikutukset, riittävän viivytyksajan arviointi, syntyvän hienoaineksen määrän arviointi, parhaan viivytyksaltaan rakenteen arviointi, vesistöön jatkossa johdettavan maankaatopaikkaveden määrän arviointi sekä syntyvän maankaatopaikan sisäisen veden määrän ja laadun arviointi. Hankkeen toteutettavuutta esitetyllä tavalla ja esitetystä mittakaavassa on peilattava taimenen elinolosuhteiden säilymiseen ja huomioitava toiminnan eri vaiheiden vaikutukset niin erikseen kuin kokonaisuutena. Hulevesien käsittelyssä tarvittavia oja-, rumpu- ja allasjärjestelmien toteuttamista ei saa aloittaa, ennen kuin myös niiden toteuttamisen vaikutukset on erikseen arvioitu ja toiminta suunniteltu siten, että haittoja alapuoliseen vesistöön ei aiheudu. Vesien käsittelyä arvioitaessa on otettava huomioon, että suunnittelualueen poikki kulkevaan

Mossakärrens bäckenin ohjataan Rosk'n Roll Oy Ab:n Mömossenin jäteaseman ns. puhtaat pintavedet. Arviointiohjelmassa on selvitettävä, mitä vaikutuksia suunnitellulla läjitystoiminnalla on yläjuoksun vesien virtaukselle. Arviointiohjelman on sisällytettävä yhteistarkkailun tarpeen arviointi kohdealueella.

Arviointiohjelmassa on ainoastaan maininta, että kohteessa on tarkoitus tehdä myös louhintaa ja louheen murskausta. Asiaa tai louhinnan laajuutta ei ole avattu tämän enempää. Arviointiohjelmassa on kuvattava tarkemmin myös kalliokiviaineksen otto ja murskaus sekä niiden vaikutus mm. meluun, pölyämiseen ja vesipäästöihin. Louhintaa ja murskausta on paitsi arvioitava omana kokonaisuutena, myös arvioitava yhdessä muun suunnitellun toiminnan sekä ympäröivien toimintojen kanssa selvitettäessä kaikkien toimintojen yhteisvaikutuksia. Louhinnan osalta on oltava tiedossa myös suunniteltu louhintasyvyys suhteessa olemassa olevaan (kallio)pohjaveden pinnan tasoon.

Arviointiohjelmassa on oltava mukana myös suunniteltujen rakenteiden vakavuustarkastelu. Hankesuunnitelman mukaan alueelle on tarkoitus läjittää savea ja silttiä, ja niiden läjittäminen turvallisesti edellyttää hyvää ennakkosuunnitelmaa ja varautumista. Hankkeessa on arvioitava, millä edellytyksin esitetyt rakenteet on mahdollista toteuttaa siten, ettei niistä aiheudu vaaraa tai haittaa ympäristölle esim. sortumien tai liukupintojen muodossa. Arvioinnissa on tutkittava, miten olemassa oleva maapohja kestää suunnitellun läjityksen aiheuttamatta muutoksia rakenteiden vakauteen.

Arviointiohjelmassa on sisällytettävä tarkastelu, miten hanke muuttaa nykyistä maisemaa eri suunnista tarkasteltuna. Nykyinen maanpinnan taso on hankesuunnitelman mukaan hankealueella tasolla +25...+44 ja tulee hankkeen toteutuessa nousemaan tasolle +59...+60 eli selvästi nykyistä korkeammalle tasolle. Koska hankealue sijoittuu Porvoon kaupungin rajan välittömään läheisyyteen ja alueesta kaakkoon on suunnitteilla toinenkin hanke, jossa louhitaan kalliokiviaineksia ja läjitetään suunnitelman mukaan 1 000 000 m³ ktr maa-aineksia tasoon +60 nousevaan valliin, on hankkeen vaikutuksia maisemaan tarkasteltava yksityiskohtaisemmin. Toteutuessaan hankkeet tulevat sekä yhdessä että erikseen muuttamaan voimakkaasti alueen nykyistä ilmettä.

Arviointiohjelmassa on selvitettävä, onko maanläjitystoiminnan riskinä haitallisten vieraslajien kuten mm. lupiinin, kurtulehtiruusun tai jättipalsamin leviäminen suunnitellulle täyttöalueelle mahdollista ja miten vieraslajien leviämisen estäminen on toteutettavissa. Lupa- ja valvontalautakunta pitää tärkeänä, että läjitysalueiden suunnittelussa huomioidaan riskeinä myös vieraslajien leviäminen ja niiden torjunta otetaan suunnittelussa huomioon jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Vieraslajit ovat uhka luonnon monimuotoisuudelle ja pidemmällä aikavälillä ne voivat levitä koko alapuoliseen vesistöön. Tämä on estettävä. Alueesta ei saa toiminnan aikana tai toiminnan päätyttyä muodostua vieraslajien siemenpankkia.